

lutkovnih odrov, ki jih s tem prosim, da naj pripravijo primerne igrice za šolski radio.

Priporočam učitelstvu, naj se odloči za pokrajinske oddaje, ki jih naj bo v prihodnjem šolskem letu prav veliko, čim več tem bolje. V teh oddajah bomo spoznali bližnje in daljne kraje svoje lepe domovine in širili svoje obzorje. Za kraji ožje domovine pa mora priti na vrsto tudi opis ostalih pokrajin naše obširne, lepe in bogate države. S pokrajinskimi oddajami bomo gojili nacionalni čut in dvignili drž. samozavest. Ponavljamo, da so pokrajinske oddaje mogoče iz vsakega kraja, ki je priključen na telefonsko omrežje.

V jeseni nameravamo uvesti sistematično glasbeno predavanja in si želimo prav obilo petja. V začetku junija so nastopili v Ljubljani naši mladinski zbori in pokazali svojo ubranost in izurjenost. Poznali smo le »Trboveljske slavčke«, zato nas je nastop 19 izsolanih mladinskih zborov kar presenetil; kaj takega nismo pričakovali. In kdo je v teh zborih? Sami naši šolarji, sami učenci naših šol! Ali je torej opravičljivo, da pogrešamo v oddajah šolskega radia svojih lepih pesmi, svojega lepega petja? To se mora izpremeniti! Zato vabim mladinske zbere iz vse naše banovine, da nastopijo v šolskem radiu in nam zapojejo, kakor smo jih slišali zadnjič v Ljubljani. Naš odbor pričakuje, da bodo naši mladinski zbori v šolskem radiu tekmovali med seboj in vzbudili še več enakih zborov. Lepa pesem vpliva na srce in pospešuje srčno kulturo, zato jo moramo gojiti vedno in povsod.

Radijskega aparata ne potrebujejo samo šolski otroci, ampak tudi šoli odrasla mladina ter kmečki, delavski in meščanski ljudstvo. Predavanja po radiu so vzgojne, izobraževalne ali gospodarske vsebine in prinašajo vsakemu poslušavcu nekaj. V tedenskem programu naše oddaje postaja najdemo stalna predavanja, ki jih sestavlja naš odbor, kmetijski oddelek kr. banske uprave, zveza gospodinj, sokolstvo, zdravniki, higienski zavod in drugi.

Ali ni škoda, da ni v vsaki vasi vsaj en aparat, ki je dostopen vsem?

Splošne vesti

O JUGOSLOVANSKEM ČUSTVOVANJU IN VZGOJI V DUHU NARODNEGA IN DRŽAVNEGA EDINSTVA.

»Slovenski Narod« št. 164 z dne 23. julija 1934. prinaša pod naslovom »Nov šolski upravitelj na Viču« med drugim sledeče:

»Kot domačin je najprej toplo pozdravil novega šol. upravitelja Levstika, ter vse odlične predstavnike, predsednik krajevne organizacije JNS Jože Mesec, ki je izrazil veselje, da je dobila viška šola po 15. letih naprednega in jugoslovanske čutečega upravitelja, ki bo vzgajal mladino v duhu narodnega in državnega edinstva.« »Jutro« št. 167 od 24. julija 1934. pa poroča pod naslovom »Pozdravni večer novemu šol. upravitelju na Viču« sledeče: »V nadaljnjem govoru je gosp. Mesec izrazil veselje, da je viška šola dobila jugoslovanske čutečega upravitelja.« Na to stavljam naslednja vprašanja:

1. Ali je gosp. Mesecu in vsej družbi, učiteljev in neučiteljev, ki je bila navzoča na pooblaščenem večeru znano, da je bil bivši viški upravitelj gosp. Ivan Štrukelj vedno odlično ocenjen in, da mu niti eden sreski oziroma banski šolski nadzornik pri nadzorovanju in ministrski odposlanec ni rekel, da je premočno jugoslovansko čuteč in da bi se na viški šoli ne vzgajala mladina v duhu narodnega in državnega edinstva?

2. Ali jim je znano, da je padel sin gosp. Ivana Štruklja kot jugoslovanski dobrovoljec na koroški fronti in da je gospod Ivan Štrukelj odlikovan z redom Sv. Save?

3. Ista je, da je novi šolski upravitelj viške šole gosp. Levstik, dosedaj sreski nadzornik v Krškem, znan nacionalni, prosvetni in sokolski delavec in so opravičene vse zahteve, ki so se mu naštevale ta večer in v listih. Naj bi se bile tudi naštevale vrline prvotno upoštevale.

Iz gornjih razlogov ne moremo odobravati v uvodu citiranih izjav. Ponovno poudarjamo, da nacionalizem brez zdrave etične osnove ni zdrav. Dejanja, ki niso osnovana na socialnih in pravnih temeljih ter se s stališča morale ne dajo zagovarjati, niso nacionalna. V tem pravcu bomo branili vsakogar in ob vsaki priliki, ki je v svojem delu konstruktiven in pošten!

— Volitve na IV. banovinski skupščini. V seznam izvoljenih članov upravnega odbora JUU, sekcije za dravsko banovino, ki je bil objavljen v zadnji številki »Učit. tovariša«, je pomotoma izpadlo, da je bil izvoljen v upravni odbor sekcije tudi tovariš Bučar Alojzij.

ROČNI KATALOG ZA ŠOL. LETO 1934./35. izide v prvi polovici avgusta t. l. prenovljen z vsemi zakonskimi odredbami, navodili itd., ki jih rabi učitelj pri vsaki izpremembi v službenem razmerju. — Naročila sprejemata Učiteljski knjigarni v Ljubljani in Mariboru.

— Delegati za Beograd naj se ne vežejo na razne strani ob priliki skupščine, temveč naj bodo pripravljeni na par posvetovanj, da bodo informirani o vsem. Isto velja tudi za člane upravnega odbora, da se domeni o nekaterih aktualnih zadevah. — Iz vodstva sekcije JUU.

— Naslavljajte vse dopise vedno na sekcijo JUU in ne na poedine funkcionarje osebno (tudi na predsednika ne), ker s tem samo zavlačujete odgovor, ker je treba osebna pisma pošiljati za naslovljencem. Priložite

Šoli, kjer se ljudje najlažje zbirajo, je izrečno prepovedano, da bi si na novo nabavila radijski aparat. Ni ji pa prepovedano, da prevzame in hrani aparat, ki ga ji kupijo vašačani, društva ali kdorkoli.

V imenu našega odbora prosim vzgojno in izobraževalna društva, ki delujejo na deželi, kakor sokolska društva, Zvezo kmečkih fantov in deklet, Klub prijateljev vaše kulture itd., da preskrbe domači šoli radijski aparat v skupno uporabo. Če sama kmetijska predavanja zasluži, da jih ljudstvo posluša in se ravna po njih. Le povejte to občinskemu odboru in gotovo bo tudi občina prispevala za skupni radijski aparat. Samo vzajemna samopomoč more pomagati naši vasi, da se bo dvignila gospodarsko, kulturno in socialno.

Pri nas smo v radiofoniji zelo zaostali; nimamo močnih oddajnih postaj in naročnikov štejemo v vsej državi komaj 60.000. V Ameriki pa so imeli 1. maja že 29 oddajnih postaj za gledanje in daljavo in nad 10.000 televizijskih prejemnih aparatov. V Ameriki opere ne slišijo samo kakor pri nas, ampak jo tudi vidijo. Tudi Angleška in Japonska že gledata v daljavo, Nemčija pa se pripravlja, da bo pričela to panogo radiofonije v jeseni.

Zganimo se in nadomestimo, kar smo zamudili! Vsaka šola na kmetih naj dobi v kratkem svoj radijski aparat! Naš odbor bo svoje delovanje prav rad razširil in spopolnil.

Med našim odborom in šolo je stik premožen. Otroci se glede ponovitve »Martina Krpana« niso obrnili na naš odbor, ampak so pisali naši oddajni postaji. Prosim učitelstvo, naj se glede šolskega radia rado in neprestano obrača na naš odbor, ki brez sodelovanja vsega učitelstva ne more napredovati.

Šolski radio podpirata kr. banska uprava in naša oddajna postaja. V imenu našega odbora se obema zahvaljujem za znatno podporo in ju obenem prosim za nadaljnjo naklonjenost.

Zahvaljujem se tudi vsem sodelujočim in jih pozivam, da se oddolžimo svojima podpornicema z dobro državljsko vzgojo naših šolarjev in propagando radia med našim ljudstvom. Profesor Leopold André

Učiteljski pravnik

—Š PLACILNE SEZNAME za vsak prihodnji mesec pošljite gotovo do 5. v mesecu neglede na to, ali je bila za tekoči mesec izplačana plača — ali ne, ker se sicer zavleče nakazilo za prihodnji mesec. U v a ž u j t e t o!

Naša gospodarska organizacija

—2 Članom Učit. samopomoči. V mesecu juliju t. l. je umrlo 5 članov: Zajec Josip, Trebnje; Zemljč Marija, Celje; Marn Magdalena, Ljubljana; Debeljak Alojzija, Tržič in Vouk Milka, Raka (326. do 330. smrtni slučaj). Vse posmrtnine znašajo Din 63.055.—. Članski prispevek znaša za enega člana s poštnino Din 26.—, za zakonske pare Din 51.—. Ker smo izplačali na posmrtninah visok znesek in nam dolgujejo zamudniki na zaostankih lep znesek, vljudo prosimo, da nam članski prispevek nakažete takoj po prejemu mesečnih prejemkov. Uprava s strahom gleda v bodočnost, ker je razdelila zadnji razpoložljivi denar. Vsi zamudniki so prejeli obračune; poravnajte jih! Podporni sklad je izčrpan. Do danes smo prejeli nad 50 prošenj, vpoštevati jih bo mogoče največ 10 do 15. Ne vlagajte prošenj, počakajte, da se zopet kaj nabere. Priglašajte nove člane, da se bo sklad večal.

Učiteljska tiskarna

— »Učiteljska tiskarna« je naša najvažnejša gospodarska ustanova, ki je dala skupnosti že največ gmočnih in moralnih koristi, zato jo moramo vsestransko podpirati. »Učit. tovariš« bo imel stalno rubriko o Učiteljski tiskarni. Vsebovala bo posebna opozorila o poslovanju tiskarne in knjigarne.

—t Deleži. Vsak učitelj(ica) naj prijavi vsaj en delež po Din 250.—, plača lahko tudi v mesečnih obrokih. Premožnejši naj podpisujejo več deležev. Deleže tiskarna obrestuje in nakazuje obresti vsako leto potom čekovnega urada.

—t Naročila. Šol. upravitelje opozarjamo, naj takoj naroče vse potrebščine za novo šolsko leto 1934./35., da bodo ob začetku šolskega leta imeli vse tiskovine na razpolago. Vsa naročila naj izvrše skupno in neposredno. Večkratno naročanje med letom, dela nepotrebne poštno troške. Večje pošiljke so cenejše po železnici.

—t Stari dolgovi. Ali ste že poravnali vse račune Učit. tiskarne? Če ne, storite to nemudoma, sicer vam neizogibno zamudne obresti zmanjšajo kredit za naročila.

—t Blagajniški dnevnik s proračunsko razvidnico je nova tiskovina, ki jo je pravkar založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Krajevni šolski odbori bodo sproti že med letom vpisavali izdatke in dohodke v pripadajočo pozicijo proračunske razvidnice in jim odpade to delo ob zaključku obračunskega leta. Tedaj bodo predložili samo prepis te tiskovine obračunu; v dosedanjio tiskovino »Obračun« pa bodo enostavno prenesli končne izdatke in dohodke že razvrščene po posameznih pozicijah. Blagajniki, oziroma poslovođe se bodo z uporabo te nove tiskovine vsak čas lahko prepričali do kolike mere so izrabljene posamezne postavke proračuna. — Dobro bo služila ta tiskovina krajevnim šolskim odborom tudi pri sestavi šolskih proračunov, ker bodo na podlagi izdatkov in dohodkov ter še neizrabljenih proračunskih postavk in neplačanih računov pravilneje ugotovili, približni primanjkljaj, oziroma prebitke, kar je upoštevati na prvem mestu izdatkov, oziroma dohodkov »Proračuna«. — Končno tudi ne bo treba obračunskih prilog razvrščati ob zaključku obračunskega leta po partijah in pozicijah, ampak se bodo predložile te priloge po zapovrstnem redu kakor se sproti vpisujejo v »Blagajniški dnevnik s proračunsko razvidnico«.

Mnogim poslovođjem in blagajnikom krajevnih šolskih odborov bo še prav posebno prišla ta novo predpisana tiskovina, ker so že dosedaj za svojo uporabo in pregled vodili približno tako proračunsko razvidnico, ki je sedaj združena z blagajniškim dnevnikom.

Mladinska mafica

HRVATI O »KRESNICAH«.

Kar je izšlo do zdaj ocen pri nas o »Kresnicah«, so bile vse ugodne, vendar so jih skoro vsi naši kritiki omenili tako mimogrede, ne da bi polagali na knjigo bogve kake pozornosti. Hrvati so sprejeli »Kresnice« drugače.

Oceno so prinesle »Novosti« od 18. julija z naslovom čez 3 kolone. Ocena obsega skoro celo stran lista.

Naj citiramo nekaj mest iz ocene:

V Ljubljani je izšla te dni knjiga, ki znači dogodek v naši mladinski literaturi. To knjigo so napisali sami otroci, in sicer oni

najmlajši iz osnovne šole, ki so knjigo tudi sami ilustrirali. Knjigo pod naslovom »Kresnice« je izdala Mladinska matica poleg treh drugih knjig za deco. Vse te 4 knjige, skromne po obsegu, niso prav v ničemer podobne, ne po vsebini ne po opremljenosti, oni mladinski literaturi, ki smo je vajeni gledati v izložbah naših knjigarn in v rokah naše mladine. Nove po obliki in vsebini so vredne, da jih omenimo, posebno še »Kresnice«, ki so med vsemi najbolj zanimive.

Na 96 straneh te knjige, je sodelovalo sedemdeset otrok. Od daljših avtobiografskih odlomkov in potopisov pa do krajših, v nekaj stavkih nametanih skic, je vsa knjiga zanimiva tako iz pedagoškega kakor tudi s sociološkega in literarnega stališča. Polna iskrenosti in neposrednosti, in kar je najbolj čudno, polna stvarnosti in plastičnosti, brez fraz in obrabljenih rekvizitov mladinske literature, kaže pot in način vsem onim, ki pišejo za mladino. V tej knjigi pišejo otroci najenostavnejše stvari. V njej je dokaj gradiva za studije psihologa in pedagoga, v teh črticah in skicah je mnogo dragocenega materiala za onega, ki hoče vedeti, kaj današnje otroke zanima in o čem najraje pišejo in čitajo. Tu se razodeva pravi otroški slog in forma.

Pri drugih narodih so že davno izhajale take knjige. Pod vplivom novih psiholoških teorij, a največ pod vplivom Adlerjeve individualne psihologije in sodobnih pedagoških uspehov teh teorij (delavne šole, metode kolektivnega poučevanja, metode Montesori itd.) so začeli Nemci iz Nemčije in Avstrije izdajati otroške stvari. Ali medtem ko Nemci objavljajo take izdelke otrok bolj kot psihološke studije zaradi proučevanja (Büchler in Letzter na Dunaju in Franz-Helersberg v Berlinu), so dali Francozi tem mladinskim delom bolj literaren ton. Tako je učitelj Freinet v St. Paul de Venca osnoval revijo »La gerbe«, ki jo urejujejo in pišejo otroci sami. Ta pokret znan pod imenom »L'imprimerie à l'école« je postal na Francoskem tako znan in važen, da so bile maja meseca lanskega leta celo v francoskem parlamentu same živahne debate o tej šoli in reviji. A v dokaz, da so ti otroški izdelki res uspešni, naj nam služi to, da francoski listi često prinašajo ponatiske iz te dečje revije.

Če primerjamo nekatere stvari iz »Kresnic« z onimi iz revije »La gerbe«, opazimo izredno podobnost v načinu izražanja naše mladine s francosko. Opis utapljanja mačke, ki ga je objavil v tej francoski reviji enajstletni Marcel Agneaux in sestavek »Kamen na srcu«, katerega je napisal v »Kresnicah« njegov sovrstnik iz Štajerske Janez Karo, iz gleda kot bi potekala izpod istega peresa. Človek bi rekel, da je to odlomek iz Cankarjevega »Mojega življenja« ali iz »Davida Copperfielda« od Dickensa. Isti slog, isti kratak in koncizen način izražanja, isti način postavljanja dialoga in ista logična in čvrsta kompozicija. Tudi če primerjamo ilustracije v »Kresnicah« z onimi v francoski reviji, se pokaže ista sličnost. Le, da imamo v »Kresnicah« nekaj ilustracij, ki so res nadpovprečne. Slike Marjana Ozvalda so bile razstavljene že v Ljubljani in v Pragi. Kmetijski otrok Tomaž Kvas je pa rojen portretist. Prvi ima smisel za dinamiko, drugi pa bolj za statične stvari.

Cela ta knjiga pomeni pravi dogodek v naši mladinski pa tudi v naši pedagoški literaturi. Res je, da imajo naši dnevniki otroški kotiček, kjer priobčujejo otroci svoje stvari, a to se ne more meriti s to knjigo, ker jim ne gre za isti cilj in tudi se izdelki ne izbirajo z istim merilom. Tudi v Beogradu se je ustanovil mladinski list, kjer bi sodelovali otroci, a poizkus ni uspel, ker niso imeli njega temeljni nič skupnega ne s pedagogiko ne z mladinsko literaturo. Poizkus »Kresnic« pa je bil deležen popolnega uspeha.

Na koncu prinaša Tone Peruško, ki je napisal to oceno, še dva prevoda iz »Kresnic« in 3 ilustracije. Prevodena sta snisa »Kamen na srcu« in »Prijatelj Janez«. Od slik pa so prinesle »Novosti« Škofjo Loko (Trojar), Avtoportret (Kvas) in Ekspresni vlak (Ozvald).

NAŠ ŠOLSKO-MLADINSKI TISK.

Pod tem naslovom priobčuje zadnja številka »Književnosti« daljši članek, kjer se v uvodu obregne ob anketo za mladinski tisk in ob način, kako se je ta anketa vodila. V nadaljnjem se zavzema članek za reformo našega mladinskega tiska. Po njegovem mnenju je glas po taki reformi samo sekundni interval v skali, ki kriči po spremembi celokupnega našega šolskega in izvenšolskega kulturnovzgojnega in učnega življenja in je ta le zgodovinsko utemeljena posledica socialno-ekonomske pogojenosti, v kateri se nahaja današnja družbena razvojna stopnja.

Vzporedno s klicem po preureditvi in preusmeritvi šolskega življenja se je nujno pojavil klic po preusmeritvi mladinskega tiska. Od rešitve prvega zavisa rešitev drugega vprašanja.

V nadaljnjem kritizira članek okostenelost in nemožnost šolskih čitank in mladinskih listov: »Zvončka« in »Vrtca«. O »Našem rodu« pravi: V tej suhoparno zmoralizirani mladinski literaturi se je pred petimi leti pojavila v naših šolah mladinska revija »Naš rod«, ki pomeni brez dvoma korak naprej, zakaj »Naš rod« je v primeri z »Zvončki« in »Vrtci« prinesel med šolsko mladino osvežujoči dih, kljub temu, da je list ostal po svoji formalni in materialni plati, po svoji urejenosti in vsebini preveč enostransko urejen, ker v pretežni večini gleda le na estetsko formalno vzgojno plat in kljub temu, da je po svojem načinu gledanja na življenjsko in družbeno dogajanje idealistično usmerjen, ter tako po svoji metodi nesodoben in ne odgo-

Osebnne zadeve

—4 Upokojeni so: Bregant-Ožko Ana, učiteljica iz Ruš; Furlan-Crnagor Ana iz Sostrega; Mavrič-Ciuha Ana iz Gor. Radgone in Jovanović Milica iz Topolšice (Niša).